

Відповіді

Київського національного університету імені Тараса Шевченка на зауваження викладені у звіті експертної групи «Про результати акредитаційної експертизи освітньої програми 37124 Право, рівень вищої освіти Доктор філософії, спеціальність 081 «Право»

Співпраця з експертною групою була змістовною й продуктивною. Ми вдячні експертам за ґрунтовні обговорення й відзначені сильні сторони ОНП Право. Окремі рекомендації слугуватимуть покращенню реалізації ОНП та її подальшому вдосконаленню у відповідності до цілей ОНП й узгоджень зі стейкхолдерами.

Враховуючи те, що Національне агентство під час розроблення Критеріїв виходило з того, що вони мають бути придатними до гнучкого застосування і критерії виглядають радше як набір загальних тверджень про ОНП і практику її реалізації, аніж формальних і чітко визначених правил щодо змісту освіти та освітнього процесу, вважаємо за необхідне надати певні заперечення щодо окремих позицій звіту:

Критерій	Звіт Експертної групи	Коментар Університету
Підсумок слабких сторін програм и та рекомендації з її удосконалення	<p>Висловлено зауваження та рекомендується:</p> <p>1) врахувати регіональний аспект при подальшому удосконаленні ОНП;</p>	<p>1) Київський національний університет імені Тараса Шевченка (КНУТШ) є класичним університетом дослідницького типу, що має статус національного, відтак підготовка фахівців з вищою освітою зі спеціальності 081 «Право» на першому, другому і третьому освітньому рівнях здійснюється для всієї правової системи України. ОНП «Право» має загальнодержавний, а не регіональний характер, програма має суспільне призначення і цінність, в її у розробці враховано тенденції розвитку національного ринку праці, насамперед сегменти міста Києва як столиці України та Київської обл. Випускники аспірантури цієї спеціальності минулих років і перші випускники ОНП 2020 року працевлаштовані у галузевих наукових установах НАПрН України, органах державної влади (Верховна Рада України, Міністерство юстиції України, Міністерство охорони здоров'я України), Генеральної прокуратури України та всієї судової системи, що засвідчує повну відповідність галузевої спрямованості ОНП. Пропонуємо зняти зауваження Експертної групи</p>

2) врахувати співвідношення спеціальних компетентностей програмним результатам навчання;

(ЕГ).

2) **Не можемо погодитись із висновками ЕГ про те, що «аналіз матриці відповідності програмних компетентностей освітнім компонентам ОНП «Право» свідчить, що не всі загальні та фахові компетентності забезпечуються обов'язковими ОК».**

Згідно з п.13 ч.1 закону України «Про вищу освіту»: компетентність – це **здатність особи** успішно соціалізуватися, навчатися, провадити професійну діяльність, яка виникає на основі динамічної комбінації знань, умінь, навичок, способів мислення, поглядів, цінностей, інших особистих якостей. Відповідно до положень Методичних рекомендацій щодо розроблення стандартів вищої освіти, затверджених Наказом МОН України №600 від 01 червня 2017 року (в останній редакції, затвердженій Наказом МОН України № 584 від 30.04.2020) складовими компетентності є загальна та спеціальна (фахова). Тому такий висновок ЕГ може ґрунтуватись лише на підставі перевірки факту набуття або ненабуття здобувачами вищої освіти загальних і фахових компетентностей, передбачених ОНП, про що у змісті Звіту про результати акредитаційної експертизи ОНП нічого не зазначено.

Висновок ЕГ про те що аналіз змісту робочих програм свідчить, що не всі загальні і фахові компетентності (ЗК 2, ЗК 7, ЗК 8, СК 7) забезпечуються обов'язковими освітніми компонентами, не відповідає дійсності.

На підтвердження наводимо положення робочих програм обов'язкових дисциплін навчального плану підготовки докторів філософії за спеціальністю 081 «Право». Так, у змісті робочої програми обов'язкової дисципліни «*Методологія проведення наукових досліджень в галузі права*» передбачено досягнення таких результатів навчання:

- Методологія та науковий метод, навички, аналізу, синтезу та

абстрактного мислення; Типологія (класифікація) наукових методів; Характеристика основних методологічних підходів в юридичній науці, що відповідає СК 7;

- Управління науковою діяльністю, вміння розробляти та управляти науковими проектами, що відповідає ЗК 7;

- Організація написання наукових робіт, поширення наукових знань на юридичну практику, що відповідає ЗК 8.

Виходячи зі змісту робочої програми обов'язкової дисципліни «Філософія науки та інновацій», передбачено досягнення таких результатів навчання:

- Демонстрація значної авторитетності, інноваційності, самостійності наукової діяльності; Здатність до безперервного саморозвитку та самовдосконалення, що відповідає ЗК 2;

- Знати основи аналітичної філософії, сутність та структуру наукового пізнання, знати тенденції інноваційного розвитку науки, вміти робити висновки щодо наукового пізнання та місця юридичної науки в його системі, вміти використовувати отримані знання в процесі аналізу предмету дослідження, вміти: на основі отриманих знань філософії науки та інновацій прогнозувати шляхи вдосконалення досліджуваних явищ, відтворювати погляди філософів, демонструвати розуміння з основних тем, формулювати висновки, обґрунтовувати власну наукову позицію, що відповідає СК 7;

- Аналізувати інформацію з першоджерел, оцінювати її точки зору новизни, демонстрація значної авторитетності, інноваційності, самостійності наукової діяльності, що відповідає ЗК 2.

- У змісті робочої програми навчальної дисципліни «Конституційна реформа» передбачено досягнення таких результатів навчання:

- На основі знань вміти визначати сучасні виклики для нашої держави у контексті реалізації конституціоналізму; формулювати та доносити до

3) узгодити положення, що визначає обсяг кредитів, передбачений Положенням про проведення асистентської педагогічної практики аспірантів з тим обсягом, який передбачений ОНП;

4) в структурі ОНП “Право” відсутні ОК з трудового права та право соціального забезпечення, кримінально-процесуального права, криміналістики, адміністративного права, всупереч тому, що значна кількість аспірантів готують дисертаційні роботи в межах вказаних напрямів;

фахівців свої позиції, ідеї з актуальних питань конституційної реформи; брати участь в аргументованій професійній дискусії при аналізі необхідності концептуального оновлення та обґрунтування конституційних змін; професійно представляти інтереси клієнтів в органах державної влади та місцевого самоврядування, формулювати правову позицію у процесі практичної діяльності, спрямованої на забезпечення конституційного реформування, враховуючи вже існуючі рішення Конституційного Суду України та положення чинного законодавства України, що відповідає ЗК 8.

Пропонуємо зняти зауваження ЕГ.

3) Зауваження ЕГ не відповідає дійсності. Обсяг асистентської педагогічної практики у навчальному плані становить 10 кредитів ЄКТС. За Положенням про асистентську педагогічну практику аспірантів/ад’юнктів у КНУТШ (http://asp.univ.kiev.ua/doc/OND/Pedagogical_practice_2020.pdf) цей обсяг сумарно складає 10 кредитів ЄКТС, і ці положення не суперечать одне одному.

Пропонуємо зняти зауваження ЕГ.

4) Зауваження ЕГ не відповідає дійсності та водночас є недоречним:
а) Серед освітніх компонентів PhD-підготовки домінують ті, які відповідають науковим бюджетним темам виконуваним дослідницькими колективами Інституту права, проблематиці наукових шкіл Університету та міжнародних грантових наукових програм, ті за якими в Інституту права наявні апробації наукових результатів аспірантів на міжнародних наукових заходах, у нормопроектній, правозастосовній діяльності, документальне підтвердження чого було надано на запит ЕГ. При цьому, всупереч твердженню ЕГ, у структурі ОНП присутні ОК з трудового права та

права соціального забезпечення, криміналістики та адміністративного права. Це такі навчальні дисципліни:

- **«Публічне адміністрування наукової діяльності»**, викладання якої забезпечується кафедрою адміністративного права та процесу (д.ю.н., проф. Заярний О. А.);
- **«Проблеми імплементації міжнародних антикорупційних стандартів у правову систему України», «Приватно-правові елементи у сучасному кримінальному праві»** (к.ю.н., проф., Заслужений юрист України Андрушко П. П.);
- **«Теорія та практика доказів і доказування в юридичному процесі»** (д.ю.н., проф., Заслужений діяч науки і техніки України Погорецький М. А.);
- **«Правове регулювання праці науково-педагогічних та педагогічних працівників»** (д.ю.н., проф., Заслужений юрист України, академік НАПрН України Іншин М. І.).

Наголошуємо на тому, що формування вибіркової дисципліни здійснюється із залученням усіх кафедр та керівників наукових шкіл, які надають свої пропозиції, що розглядаються і затверджуються у встановленому порядку. Таким чином, забезпечується охоплення вибіровими дисциплінами усіх галузевих напрямів правових досліджень, а здобувачам надається можливість обрати авторські курси, розроблені представниками провідних наукових правових шкіл.

б) недоречність даного зауваження полягає у тому, що освітні компоненти програми підготовки доктора філософії повинні сприяти всебічному розвитку здобувача («Концептуальні та методологічні знання в галузі чи на межі галузей знань або професійної діяльності» - див. опис дескрипторів 8 рівня НРК України), а вузько спеціалізовані знання і вміння («спеціалізовані уміння/навички і методи, необхідні для розв'язання значущих проблем у сфері

5) переглянутиматрицю відповідності програмних компетентностей компонентам освітньої програми з метою забезпечення набуття заявлених ЗК та СК за рахунок обов'язкових освітніх компонент та додати ОК, що будуть сприяти їх досягненню, так як у поточній ОНП ЗК2, ЗК7, ЗК8, ФК7 не забезпечуються обов'язковими ОК;

б) в межах ОНП серед вибірових ОК наявні такі дисципліни, що не відносяться до спеціальності 081 "Право" та мають спеціальні передумови вивчення;

професійної діяльності, науки та/або інновацій, розширення та переоцінки вже існуючих знань і професійної практики») аспірант розвиває переважно шляхом здійснення власних досліджень і консультацій з науковим керівником. Додатково зауважимо, що в програмах підготовки докторів філософії багатьох провідних університетів світу серед обов'язкових компонентів часто взагалі відсутні вузько спеціалізовані дисципліни

Пропонуємо зняти зауваження ЕГ.

5)Рекомендація щодо запровадження додаткових дисципліне недоречною (див відповідь по зауваженню 2). Додатково зазначимо, що відповідно до Матриці забезпечення ПРН відповідним ОК ПРН 10 та ПРН 11 забезпечується викладанням ОК 5, а саме навчальною дисципліною «**Методологія проведення наукових досліджень в галузі права**», тому не відповідає дійсності той факт, що ПРН 10 та ПРН 11 не забезпечуються жодною обов'язковою ОК. Це передбачено у змісті робочої програми зазначеної навчальної дисципліни (п. б), яка розміщена на офіційному Веб-сайті Інституту права.

Пропонуємо зняти або відредагувати рекомендацію ЕГ.

б) **Не погоджуємося із зауваженням ЕГ.** Сучасними об'єктивними тенденціями розвитку юридичної науки є посилення міждисциплінарності наукових досліджень. Сьогодні здобувачі вищої освіти все більше обирають для дослідження теми наукових робіт, які стосуються правового забезпечення ІТ-сфери, інтелектуальної власності, проблематики патентування винаходів у сфері фізичних, хімічних, мікробіологічних наук тощо. Тому дисципліни вибірового блоку 1, зокрема ВК 1.10, 1.11, 1.14, 1.15, 1.36 і націлені на те, щоб розширити кругозір здобувачів вищої освіти, сприяти опануванню

	<p>7) у навчальному плані відсутня</p>	<p>вузькоспеціалізованої інформації, що стосується специфіки їх наукового пошуку.</p> <p>Вказані зауваження ЕГ (та заходи які необхідно здійснити для їх усунення) повністю суперечать об'єктивній тенденції посилення міждисциплінарності досліджень та обмежують права здобувачів вищої освіти щодо обрання відповідних дисциплін та набуття відповідних компетентностей. Це не відповідає засадам автономії ЗВО та суттєво перешкоджатиме розвитку юридичної освіти, виключатиме можливість розвитку міждисциплінарності PhD-підготовки та пошуку нових предметних сфер науково-дослідної роботи, що суперечитиме об'єктивним потребам ринку освітніх юридичних послуг та наукових досліджень.</p> <p>Звертаємо увагу також на те, що наявність серед вибіркового дисциплін таких ОК, які не відносяться до спеціальності «Право», є додатковою унікальною можливістю для здобувачів опанувати дисципліни, які входять до сфери їх інтересу, запропоновані іншими структурними підрозділами університету. Така практика відповідає досвіду провідних світових університетів, вона надає можливості для реалізації міждисциплінарного підходу у навчанні, і є розширенням можливостей для здобувачів.</p> <p>І зрештою, згідно з чинними в Університеті положеннями (http://nmc.univ.kiev.ua/docs/Poloz_org_osv_proc-2018.pdf і http://senate.univ.kiev.ua/?p=855) здобувач освіти не обмежений у своєму виборі пропозиціями освітньої програми і може вільно обирати ОК з інших програм, спеціальностей, рівнів.</p> <p>Тому з позицією, що надана додаткова можливість не розширює, а, навпаки, обмежує права здобувачів, ми погодитись не можемо.</p> <p>Пропонуємо зняти зауваження ЕГ.</p> <p>7) Не погоджуємося із зауваженням ЕГ. Програма підготовки</p>
--	--	---

<p>дисципліна “Українська мова як іноземна”, всупереч п.38 Ліцензійних вимог провадження освітньої діяльності;</p> <p>8) в межах ОНП відсутня практика перерахування кредитів академічної мобільності при її фактичній наявності серед аспірантів;</p>	<p>докторів філософії за ОНП 081 «Право» у КНУТШ є україномовною. Тому успішне виконання як освітньої, так і наукової компонент передбачає знання української мови, що перевіряється під час вступу (іноземні здобувачі освіти опанували обов’язкову навчальну дисципліну «Українська мова як іноземна» на першому рівні вищої освіти). Іноземці та громадяни України навчаються українською мовою. Задля додаткового поглиблення знань з української мови аспіранти можуть обрати дисципліну «Українська наукова мова», опанування якої дає змогу розвинути мовні компетентності аспірантів. Крім того за рішенням Вченої ради Університету усім здобувачам освіти (не залежно від громадянства) надається можливість опанувати безоплатний факультатив із української мови.</p> <p>Пропонуємо зняти зауваження ЕГ.</p> <p>8) Зауваження ЕГ не відповідає дійсності. Впродовж підготовки докторів філософії ОНП 081 Право в Університеті зафіксовано 11 випадків реалізації аспірантами їх прав на академічну мобільність, відповідну інформацію надано у повному обсязі на запит ЕГ (http://asp.univ.kiev.ua/doc/Academic_mob_2020/Academic%20mobility_2016-2020.pdf). До відома ЕГ було доведено, що зазначені випадки академічної мобільності відбулися у межах виконання наукової складової індивідуального плану PhD-підготовки. Тому підстави для перезарахування кредитів за освітніми компонентами просто відсутні.</p> <p>Водночас до відома ЕГ було доведено наявність в Університеті «Положення про порядок реалізації права на академічну мобільність Київського національного університету імені Тараса Шевченка» (http://mobility.univ.kiev.ua/?page_id=804&lang=uk), в якому унормовано практику кредитних трансферів. Також врегулювання</p>
--	---

9) в межах ОНП та ЗВО загалом відсутні у вільному доступі РП з окремих навчальних дисциплін вибіркового блоку №2 (фаховий);

10) РП вибіркового блоку №1 пролонговані до 2019 року. ЕГ рекомендує розробити правила, що будуть визначати вимоги до оновлення РП;

академічної мобільності в Університеті здійснюється за п. 11.6. Положення про організацію освітнього процесу у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка (затверджено Вченою радою Університету 07.05.2018 року) http://nmc.univ.kiev.ua/docs/Poloz_org_osv_proc-2018.pdf.

Пропонуємо зняти зауваження ЕГ.

9) Зауваження ЕГ не відповідає дійсності. На сайті Інституту права розміщені всі РП (<https://law.knu.ua/ua/pro-iurydychnyi-fakultet-statti/4471-robochi-navchalni-prohramy-dystsyplin>), що доводилось до відома ЕГ під час онлайн-зустрічей із наданням відповідних матеріалів. **Пропонуємо зняти зауваження ЕГ.**

10) Зауваження ЕГ не відповідає дійсності. У Положенні про організацію освітнього процесу у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка унормовано процедуру оновлення робочих програм (РП) http://nmc.univ.kiev.ua/docs/Poloz_org_osv_proc-2018.pdf. Відповідно до наказу ректора №729-32 від 11.08.2017 «Про запровадження в освітній та інформаційний простір форми опису освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми, структурних вимог до інформаційного пакету, форми робочої навчальної програми дисципліни і форми представлення інформації про кваліфікацію науково-педагогічних працівників» п. 3.3 встановлено, «що за рішенням науково-методичної комісії структурного підрозділу (у коледжах – за рішенням педагогічної ради) дія раніше затвердженої робочої навчальної програми може бути продовжена, але не більш як 2 роки поспіль».

Пропонуємо зняти зауваження і рекомендацію ЕГ.

11) приділити увагу оптимізації роботи веб-сайтів ЗВО та інституту, посилити інформаційно-роз'яснювальну роботу серед здобувачів вищої освіти з метою ознайомлення останніх з існуючими процедурами вирішення конфліктних ситуацій у ЗВО;

11) На сайті Університету та сайті Інституту права для інформування всіх учасників освітнього процесу у повному обсязі розміщені необхідні інформаційні матеріали, що достатньою мірою висвітлюють освітню і наукову компоненти ОНП та забезпечують інформаційні потреби вступників і роботодавців. Інформація, оприлюднена на зазначених сайтах, повною мірою відповідає вимогам підкритерію 9.3 Критерію 9 Методичних рекомендацій для експерта Нацагенства. У КНУТШ чітко визначено та популяризовано (як серед науково-педагогічного персоналу, так і серед здобувачів вищої освіти) політику і процедури врегулювання конфліктних ситуацій. Для запобігання конфліктним ситуаціям (включаючи пов'язаних із сексуальними домаганнями, дискримінацією та корупцією) розроблено і діє Етичний кодекс університетської спільноти (<http://www.univ.kiev.ua/pdfs/official/ethical-code/Ethical-code-of-the-university-community.pdf>), також розроблено і діє «Порядок вирішення конфліктних ситуацій у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка» (<http://senate.univ.kiev.ua/wp-content/uploads/2020/02/%D0%BF%D0%B4%D1%84.pdf>). В Університеті розроблено та діє Положення про Постійну комісію Вченої ради з питань етики КНУТШ (<http://senate.univ.kiev.ua/?p=1073>). Документи, які підтверджують наявність механізмів та процедур запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, а також порядок оскарження процедури та результатів проведення контрольних заходів у разі конфліктних ситуацій на ОНП регламентуються Положенням про організацію освітнього процесу у КНУТШ. Означені документи є у вільному доступі на сайті Університету (http://nmc.univ.kiev.ua/docs/Poloz_org_osv_proc-2018.pdf).

	<p>12) ЗВО не підтримує зв'язок з випускниками, які достроково завершили виконання освітньої та наукової складових за ОНП;</p> <p>13) керівництво Ради молодих вчених (орган громадського самоврядування здобувачів) призначає адміністрація ЗВО, що суперечить ЗУ «Про вищу освіту», так як ця структура є органом самоврядування у т.ч. аспірантів; крім того РМВ не надає згоду на відрахування здобувачів;</p>	<p>Пропонуємо зняти рекомендацію ЕГ.</p> <p>12) Зауваження не має під собою доказової бази та є незрозумілим. Відзначаючи важливість подальшої співпраці з випускниками та погоджуючись у цьому питанні з ЕГ, вважаємо за доцільне зауважити, що випускники програми завершили навчання лише 30.09.2020, частина з них готуються до останнього етапу захисту дисертаційних робіт у грудні 2020 р. – січні 2021 р. Відтак адміністрацією Інституту права прийнято рішення розробити комплексну анкету опитування випускників 2020 року із залученням фахівців соціологічної лабораторії факультету соціології Університету, проведення анкетування заплановане на лютий 2021 року, на що неодноразово було акцентовано увагу ЕГ.</p> <p>13) Згідно з Положенням про раду молодих вчених Київського національного університету імені Тараса Шевченка (далі - РМВ), затвердженого Вченою радою Університету 4.11.2019 р., Рада є колегіальним виборним дорадчим органом, що утворюється для забезпечення захисту прав та інтересів молодих вчених, а не частиною системи громадського самоврядування в розумінні ст. 41 Закону України «Про вищу освіту».</p> <p>В Університеті, як і на рівні його підрозділів, зокрема в Інституті права (правонаступник юридичного факультету), з 2014 року діє Рада молодих вчених, діяльність якої визначена статтею 24 ЗУ «Про науку та науково-технічну діяльність». Це постійно діючий колегіальний, дорадчий та представницький орган самоврядування молодих науковців Інституту права. Метою діяльності РМВ є об'єднання молодих науковців для активізації їх наукової діяльності та розробка актуальних наукових проблем і вирішення пріоритетних наукових завдань, сприяння професійному зростанню молодих науковців,</p>
--	--	---

	<p>14) ЗВО фактично не залучає здобувачів (не окремих їх представників, а загалом) до процедур перегляду та внесення змін до ОНП, про що свідчать результати опитування;</p> <p>15) в межах ОНП роботодавці не залучаються до змістовного оновлення</p>	<p>розвиток їх інноваційної діяльності та залучення до ефективної пропаганди новітніх досягнень науки. Членами ради РМВ Інституту права можуть бути аспіранти, здобувачі, молоді науковці, спеціалісти та викладачі: у віці до 35 років – особи без ступеню та кандидати наук, у віці до 40 років – докторанти і доктори наук. Членство є добровільним і безкоштовним. Голова РМВ Інституту права висувається із його членів. Надання згоди на відрахування здобувачів не відноситься до завдань та повноважень РМВ Інституту права. Органом громадського самоврядування є Наукові товариства студентів (курсантів, слухачів), аспірантів, докторантів і молодих вчених, діяльність яких визначена ст. 41 ЗУ «Про вищу освіту», проте молодими вченими Інституту права було прийнято рішення про функціонування РМВ як органу, що представляє і захищає інтереси молодих вчених, в тому числі аспірантів, і створення наукового товариства студентів як підрозділу РМВ. Це не суперечить ЗУ «Про вищу освіту» у зв'язку з тим, що завдання діяльності цих органів співпадають окрім питання щодо надання згоди на відрахування здобувачів. Ані Закон України «Про вищу освіту», ані вищевказане Положення не передбачають погодження відрахування здобувачів ступеня доктора філософії з РМВ. Отже, зауваження ЕГ не відповідають нормам законодавства.</p> <p>14) Пропонуємо зняти зауваження ЕГ, оскільки на запит ЕГ було надано протоколи засідань Ради молодих вчених юридичного факультету, які документально засвідчують участь здобувачів у розробці змін до ОНП Право.</p> <p>15) Стосовно вимоги залучення роботодавців вважаємо за необхідне зауважити, що однією з унікальних особливостей програми</p>
--	---	---

	<p>ОНП та предметного наповнення навчальних дисциплін.</p>	<p>підготовки докторів філософії в Інституті права є широке залучення роботодавців до виконання цієї програми, її оновлення та моніторингу, а також її здійснення. Тому ми не можемо погодитись з даним висновком ЕГ і вважаємо його необґрунтованим. Співробітництво з роботодавцями здійснюється у різних формах, як безпосередньо через звернення до них так і у межах виконання договорів про співпрацю, під час обговорення актуальних питань на університетських наукових заходах різного рівня та організаційних форм – конференціях, круглих столах, майстер класах, тренінгах. На цих заходах обговорюються актуальні проблеми теорії та практики, висловлюються рекомендації роботодавцями, зокрема і щодо включення до робочих програм відповідних тем і модулів. Дані пропозиції оформлюються у резолюції конференції, протоколи засідань круглих столів. Представники роботодавців безпосередньо залучаються до формування робочої програми і змістовного наповнення курсу та його постійного оновлення відповідно до актуальних тенденцій, як, наприклад, Мироненко Н.В., що є представником роботодавця і залучалась до розробки РП з дисципліни «Методологія проведення наукових досліджень у галузі права». Звертаємо увагу, що у межах викладення дисциплін залучаються до прочитання окремих тем із визначенням їх змістовного наповнення представники роботодавця, зокрема Р.Бабанли з тематики кримінального процесу. Такі факти були підтвержені цими особами на зустрічі з роботодавцями, однак у звіті ЕГ ця інформація не знайшла свого відображення. Таким чином, форми залучення роботодавців до формування змісту ОНП і внесення змін є різноманітними. Пропонуємо зняти зауваження ЕГ.</p>
<p>Критерій 1. Проектування</p>	<p>Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у</p>	<p>1) Щодо регіонального аспекту, то на ст.19 звіту ЕГ зазначається, що відповідно до Положення про систему забезпечення якості освітнього</p>

<p>та освітньої програми</p> <p>цілі</p>	<p>контексті Критерію 1.</p> <p>Слабкими сторонами ОНП є:</p> <p>1)неврахування регіонального контексту;</p> <p>2)деяка недосконалість у співвідношенні спеціальних компетентностей програмним результатам навчання (див. підкритерій 1.4.).</p> <p>Експертами рекомендується врахувати регіональний аспект при подальшому удосконаленні ОНП.</p> <p>Доцільно переглянути матрицю відповідності програмних компетентностей компонентам освітньої програми з метою забезпечення набуття заявлених ЗК та СК за рахунок обов'язкових освітніх компонент.</p>	<p>процесу передбачене періодичне оцінювання та перегляд освітніх потреб через оцінювання зміни очікувань ринку праці і суспільства, отже, ЕГ встановила, що потреби регіону у кадрах враховуються, більше того ця вимога передбачена внутрішніми документами Університету. Особливостями Київського регіону є те, що тут розташована столиця України і знаходяться вищі керівні органи держави, провідні наукові установи, вищі органи судової влади. Врахування потреб цих установ у підготовці кадрів свідчить про врахування як потреб регіону, так і загальнодержавних потреб у забезпеченні висококваліфікованих фахівців. Відповідні матеріали надавались на запит ЕГ та оголошувались на зустрічах з керівництвом закладу та роботодавцями. Тільки за останні три місяці Інститутом права підписано дев'ять Меморандумів про співпрацю з такими громадськими організаціями та державними органами як: Вища рада правосуддя (09.07.2020), Всеукраїнська громадська організація «Асоціація адвокатів України» (16.07.2020), Нотаріальна палата України (30.07.2020), Всеукраїнська Громадське об'єднання «Союз юристів України» (31.07.2020), Науково-дослідний інститут вивчення проблем злочинності імені академіка В.В.Сташиса Національної академії правових наук України (28.08.2020), Міністерство юстиції України (02.09.2020), Міністерство цифрової трансформації (01.10.2020), Національна школа суддів України (22.10.2020), Тренінговий центр прокурорів України (23.10.2020), які територіально розташовані у м. Києві.</p> <p>Тому рекомендація щодо необхідності врахування регіонального аспекту є безпідставною.</p> <p>Пропонуємо зняти зауваження ЕГ.</p>
<p>Критерій 2.</p> <p>Структура та зміст освітньої</p>	<p>Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 2.</p>	<p>1) Зміст освітньо-наукової програми, її складові визначаються пунктом 27 «Порядку підготовки здобувачів ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових</p>

<p>програми</p>	<p>Слабкою стороною є:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) наявність серед вибірових ОК таких, що не відносяться до спеціальності 081 “Право”, та мають спеціальні передумови вивчення; 2) відсутність у навчальному плану дисципліни “Українська мова як іноземна”, всупереч п.38 Ліцензійних вимог провадження освітньої діяльності; 3) наявність у структурі ОНП вибірових дисциплін, що не забезпечують досягнення ПРН та компетенцій; 4) не всі загальні компетенції навчання забезпечуються обов'язковими ОК, наприклад, ЗК2, ЗК7, ЗК8, ФК7; 5) в межах ОНП “Право” наявні дисертаційні роботи в сфері трудового права, кримінального процесуального права, адміністративного права та криміналістики, проте в структурі ОНП відсутні навчальні дисципліни за вказаними напрямками, в тому числі у вибіровому блоці. <p>Вказані недоліки мають фундаментальний характер та потребують суттєвого доопрацювання. Також ЕГ рекомендує узгодити положення, що визначає обсяг кредитів</p>	<p>установах)», затвердженого Постановою КМУ від 23 березня 2016 р. № 261. У ньому передбачено чотири складові освітньо-наукової програми, кожен з яких націлений на набуття аспірантом певних компетентностей: 1) зі спеціальності, 2) із загальнонаукового (філософського) світогляду, 3) з блоку універсальних навичок дослідника, зокрема вміння організовувати і проводити навчальні заняття, писати грантові пропозиції, застосовувати інформаційні технології в дослідницькій діяльності, управління науковими проектами тощо, 4) володіння усною та письмовою англійською мовою. Обсяг освітніх компонентів у кредитах ЄКТС з кожного блоку визначається стандартом вищої освіти (не затверджений) або, за його відсутності, закладом вищої освіти. Загальний обсяг освітньої програми (усіх компонентів із усіх блоків) повинен становити 30-60 кредитів ЄКТС. У програмі виконано усі вимоги «Порядку», затвердженого Постановою № 261 щодо складових, їх обсягу і загального обсягу, який за відсутності стандарту визначається ЗВО.</p> <p>Не можемо погодитись із висновками ЕГ проте, що зміст ОНП не в повній мірі відповідає предметній області, визначеної для неї спеціальності, в частині вибірового блоку № 1 (ВК 1.10, 1.11, 1.14, 1.15, 1.36). Наявний у Інституту права багаторічний досвід надання освітніх послуг за спеціальністю «Право» сьогодні дозволяє критично оцінювати вузькоспеціалізованість підготовки здобувачів вищої освіти на освітньо-науковому рівні підготовки докторів філософії. Фактично зазначене вище експертами викликає необхідність імперативно, проти засад автономності ЗВО, включення до освітніх програм закладів вищої освіти лише тих компонентів, які: націлені виключно на формування у здобувачів вищої освіти компетентностей, що становитимуть фаховий рівень. Такий підхід не враховує цілі освітніх програм та програмні результати навчання,</p>
------------------------	--	---

передбачений Положенням про проведення асистентської педагогічної практики аспірантів з тим обсягом, який передбачений ОНП.

які відповідно до чинного законодавства мають визначатися з урахуванням тенденцій розвитку спеціальностей, ринку праці, галузевого та регіонального контексту; призводить до відсутності логічного зв'язку з іншими компонентами та в сукупності не дають можливості досягти заявлених цілей та програмних результатів навчання. По суті, освітня програма має перетворитися у «курси підготовки для написання дисертаційної роботи в межах вузькоокресленого профілю». Фактично такі зауваження суперечать вимозі про те, що структура освітньої програми має передбачати можливість для **формування індивідуальної освітньої траєкторії здобувача**, зокрема **саме через індивідуальний вибір здобувачами** вищої освіти навчальних дисциплін в обсязі, передбаченому законодавством.

Сучасними об'єктивними тенденціями розвитку юридичної науки є посилення міждисциплінарності наукових досліджень. Сьогодні здобувачі вищої освіти все більше обирають для дослідження теми наукових робіт, які стосуються правового забезпечення ІТ сфери, інтелектуальної власності, винаходів в сфері фізичних, хімічних, мікробіологічних наук тощо. Тому дисципліни вибіркового блоку 1, зокрема ВК 1.10, 1.11, 1.14, 1.15, 1.36 і націлені на те, щоб розширити кругозір здобувачів вищої освіти, сприяти опануванню вузькоспеціалізованої інформації, що стосується специфіки їх наукового пошуку.

Вказані зауваження експертної групи та необхідність їх усунення йдуть у розріз із об'єктивною тенденцією до посилення міждисциплінарності досліджень, обмежують права здобувачів вищої освіти щодо обрання відповідних дисциплін та набуття відповідних компетентностей, окрім того не відповідають **засадам автономії закладів вищої освіти, суттєво перешкоджатимуть спеціалізованості юридичної освіти, виключатимуть можливість**

розвитку міждисциплінарності підготовки правників та здійснення науково-дослідної роботи. І це, в свою чергу, суперечитиме об'єктивним потребам ринку освітніх юридичних послуг та наукових досліджень.

Звертаємо увагу також на те, що наявність серед вибіркового дисциплін таких ОК, що не відносяться до спеціальності «Право», є додатковою унікальною можливістю для здобувачів опанувати дисципліни, які входять до сфери їх інтересу, запропоновані іншими структурними підрозділами Університету. Така практика дозволяє забезпечити міждисциплінарний підхід у навчанні, відповідає досвіду провідних міжнародних університетів і є розширенням можливостей для здобувачів. І нарешті, згідно з чинними в Університеті положеннями (http://nmc.univ.kiev.ua/docs/Poloz_org_osv_proc-2018.pdf і <http://senate.univ.kiev.ua/?p=855>) здобувач освіти не обмежений у своєму виборі пропозиціями освітньої програми і може вільно обирати ОК з інших програм, спеціальностей, рівнів.

Тому з позицією, що надана додаткова можливість не розширює, а, навпаки, обмежує права здобувачів, ми погодитись не можемо.

2) Щодо п. 2 хочемо зауважити про те, що програма підготовки докторів філософії 081 Право передбачає виконання освітньо-наукової складової українською мовою, тому її успішне проходження можливе за умови знання української мови, що перевіряється під час вступу. Іноземці (іноземні здобувачі освіти опановували обов'язкову навчальну дисципліну «Українська мова як іноземна» на першому рівні вищої освіти) та громадяни України навчаються українською мовою, для додаткового поглиблення знань з української мови студенти можуть обрати дисципліну «Українська наукова мова», тому потреби іноземних студентів у цій частині забезпечені в повному обсязі. Крім того за рішенням Вченої ради університету усім

здобувачам освіти (не залежно від громадянства) надана можливість опанувати безоплатний факультатив із української мови.

3) Зауваження по п.3 є дивним, адже вибіркові дисципліни можуть бути спрямовані не тільки на поглиблення опанування обов'язкових ПРН, але й на формування вибірових РН - кожна дисципліна спрямована на досягнення здобувачами певних РН та компетентностей. Спрямованість на досягнення компетентностей і РН є обов'язковою умовою розробки будь-якої дисципліни і підставою її впровадження в освітній процес.

Розробники ОНП керувались ключовими документами КНУТШ, які регламентують вибір здобувачами освіти навчальних дисциплін, а саме Положенням про організацію освітнього процесу (http://nmc.univ.kiev.ua/docs/Poloz_org_osv_proc-2018.pdf) і Положенням про порядок реалізації студентами Київського національного університету імені Тараса Шевченка права на вільний вибір навчальних дисциплін ([http://nmc.univ.kiev.ua/docs/Poriadok%20vyboru%20dyscyplin%20\(03_12_2018\).PDF](http://nmc.univ.kiev.ua/docs/Poriadok%20vyboru%20dyscyplin%20(03_12_2018).PDF)). Університет реалізує своє право на автономність прийняття рішень стосовно організації освітнього процесу. Зазначені документи є у відкритому доступі на офіційному сайті Університету, а також доводяться до відома аспірантів на інформаційних зустрічах в Університеті та в Інституті права. Особлива увага акцентується на механізмі здійснення нового (іншого) вибору з великої кількості запропонованих дисциплін для забезпечення індивідуального підходу до підготовки здобувачів третього освітньо-наукового рівня у випадку, якщо кількість аспірантів, які обрали навчальну дисципліну, становить менше трьох осіб.

Можливості вільного вибору дисциплін у здобувачів освіти КНУТШ є максимальними, а наявні кількісні обмеження є мінімальними в

практиці ЗВО України й обумовлені виключно економічними факторами.

4) Висновок ЕГ про те, що аналіз змісту робочих програм свідчить, що не всі загальні і фахові компетентності (ЗК 2, ЗК 7, ЗК 8, СК 7) забезпечуються обов'язковими освітніми компонентами, не відповідає дійсності.

На підтвердження наводимо положення робочих програм обов'язкових дисциплін навчального плану підготовки докторів філософії за спеціальністю 081 «Право». Так, у змісті робочої програми обов'язкової дисципліни «Методологія проведення наукових досліджень в галузі права» передбачено досягнення таких результатів навчання:

- Методологія та науковий метод, навички, аналізу, синтезу та абстрактного мислення; Типологія (класифікація) наукових методів; Характеристика основних методологічних підходів в юридичній науці, що відповідає СК 7;
- Управління науковою діяльністю, вміння розробляти та управляти науковими проектами, що відповідає ЗК 7;
- Організація написання наукових робіт, поширення наукових знань на юридичну практику, що відповідає ЗК 8.

Виходячи зі змісту робочої програми обов'язкової дисципліни «Філософія науки та інновацій», передбачено досягнення таких результатів навчання:

- Демонстрація значної авторитетності, інноваційності, самостійності наукової діяльності; Здатність до безперервного саморозвитку та самовдосконалення, що відповідає ЗК 2;
- Знати основи аналітичної філософії, сутність та структуру наукового пізнання, знати тенденції інноваційного розвитку науки, вміти робити висновки щодо наукового пізнання та місця юридичної

науки в його системі, вміти використовувати отримані знання в процесі аналізу предмету дослідження, вміти: на основі отриманих знань філософії науки та інновацій прогнозувати шляхи вдосконалення досліджуваних явищ, відтворювати погляди філософів, демонструвати розуміння з основних тем, формулювати висновки, обґрунтовувати власну наукову позицію, що відповідає СК 7;

- Аналізувати інформацію з першоджерел, оцінювати її точки зору новизни, демонстрація значної авторитетності, інноваційності, самостійності наукової діяльності, що відповідає ЗК 2.

У змісті робочої програми навчальної дисципліни «Конституційна реформа» передбачено досягнення таких результатів навчання:

- На основі знань вміти визначати сучасні виклики для нашої держави у контексті реалізації конституціоналізму; формулювати та доносити до фахівців свої позиції, ідеї з актуальних питань конституційної реформи; брати участь в аргументованій професійній дискусії при аналізі необхідності концептуального оновлення та обґрунтування конституційних змін; професійно представляти інтереси клієнтів в органах державної влади та місцевого самоврядування, формулювати правову позицію у процесі практичної діяльності, спрямованої на забезпечення конституційного реформування, враховуючи вже існуючі рішення Конституційного Суду України та положення чинного законодавства України, що відповідає ЗК 8.

5) Зауваження ЕГ не відповідає дійсності і водночас є недоречним:

а) Серед освітніх компонентів PhD-підготовки домінують ті, які відповідають науковим бюджетним темам, виконуваним дослідницькими колективами Інституту права, проблематиці

наукових шкіл Університету та міжнародних грантових наукових програм, ті, за якими в Інституту права наявні апробації наукових результатів аспірантів на міжнародних наукових заходах, у нормопроектній, правозастосовній діяльності, документальне підтвердження чого було надано на запит ЕГ. При цьому, всупереч твердженню ЕГ, у структурі ОНП присутні ОК з трудового права та права соціального забезпечення, криміналістики та адміністративного права. Це такі навчальні дисципліни:

- **«Публічне адміністрування наукової діяльності»**, викладання якої забезпечується кафедрою адміністративного права та процесу (д.ю.н., проф. Заярний О. А.);
- **«Проблеми імплементації міжнародних антикорупційних стандартів у правову систему України»**, **«Приватно-правові елементи у сучасному кримінальному праві»** (к.ю.н., проф., Заслужений юрист України Андрушко П. П.);
- **«Теорія та практика доказів і доказування в юридичному процесі»** (д.ю.н., проф., Заслужений діяч науки і техніки України Погорецький М. А.);
- **«Правове регулювання праці науково-педагогічних та педагогічних працівників»** (д.ю.н., проф., Заслужений юрист України, академік НАПрН України Іншин М. І.).

Наголошуємо на тому, що формування вибіркового дисциплін здійснюється із залученням усіх кафедр та керівників наукових шкіл, які надають свої пропозиції, що розглядаються і затверджуються у встановленому порядку. Таким чином, забезпечується охоплення вибілковими дисциплінами усіх галузевих напрямів правових досліджень, а здобувачам надається можливість обрати авторські курси, розроблені представниками провідних наукових правничих шкіл.

б) Недоречність даного зауваження полягає у тому, що освітні

		<p>компоненти програми підготовки доктора філософії повинні сприяти всебічному розвитку здобувача («Концептуальні та методологічні знання в галузі чи на межі галузей знань або професійної діяльності» - див. опис дескрипторів 8 рівня НРК України), а вузько спеціалізовані знання і вміння («спеціалізовані уміння/навички і методи, необхідні для розв'язання значущих проблем у сфері професійної діяльності, науки та/або інновацій, розширення та переоцінки вже існуючих знань і професійної практики») він розвиває переважно шляхом здійснення власних досліджень та консультацій з науковим керівником. Додатково зауважимо що в програмах підготовки докторів філософії багатьох провідних університетів світу серед обов'язкових компонентів часто взагалі відсутні вузько спеціалізовані дисципліни.</p> <p>Зауваження і рекомендація щодо обсягу кредитів на педагогічну практику незрозумілі - обсяг асистентської педагогічної практики у навчальному плані становить 10 кредитів ЄКТС. За Положенням про асистентську педагогічну практику аспірантів/ад'юнктів у КНУТШ (http://asp.univ.kiev.ua/doc/OND/Pedagogical_practice_2020.pdf) цей обсяг сумарно складає 10 кредитів ЄКТС, і ці положення не суперечать одне одному.</p> <p>Враховуючи викладене вище, ми не бачимо жодного недоліку, який мав би фундаментальний характер, про що заявляє експертна група, і вважаємо оцінку на рівні Е за Критерієм 2 абсолютно необґрунтованою і нічим не виправданою.</p> <p>Пропонуємо оцінити ОНП за Критерієм 2 на рівні В.</p>
Критерій 3.	Слабкі сторони, недоліки та	Не можемо погодитись із зауваженням і рекомендацією ЕГ.

<p>Доступ до освітньої програм и та визначення результатів навчання</p>	<p>рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 3. Слабкими сторонами ОНП є: 1) відсутність практик перерахування академічної мобільності при фактичній наявності фактів академічної мобільності серед аспірантів; 2) рекомендується визначити перелік іноземних мов та сертифікатів, отримання яких прирівнюється до здачі іспиту з іноземної мови.</p>	<p>Підтвердження фактів академічної мобільності було надано на запит ЕГ, академічна мобільність була пов'язана з виконанням наукової складової. Процедура перезарахування передбачена Положенням про організацію освітнього процесу. Перелік сертифікатів, отримання яких прирівнюється до здачі іспиту іноземної мови визначено Додатком 2 до правил прийому до аспірантури, що надавалося на запит ЕГ та на яке є посилання у звіті про самооцінювання. Таким чином, перезарахування результатів навчання на ОНП регламентується Положенням про порядок перезарахування результатів навчання у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка від 29.06.2016, оприлюдненим на офіційному сайті Університету (http://mobility.univ.kiev.ua/?page_id=798&lang=uk). Академічна мобільність аспірантів здійснюється за різними формами – навчання (кредитна мобільність) та наукове стажування (без надання кредитів, для проведення наукового дослідження). Аспіранти ОНП «Право» скористались правом на мобільність з метою наукового стажування, яка не передбачала навчання, оскільки ці аспіранти склали освітню складову за основним місцем навчання (КНУТШ). Додаткових кредитів за цією ОНП не передбачено. Пропонуємо зняти зауваження ЕГ.</p>
<p>Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою</p>	<p>Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 4. 1) Відсутні у вільному доступі РП з окремих навчальних дисциплін вибіркового блоку №2 (фаховий) та РП вибіркового блоку №1 пролонговані до 2019 року. 2) На момент акредитації відсутній</p>	<p>1) Не погоджуємось із зауваженням ЕГ. На сайті Інституту права розміщені всі РП (https://law.knu.ua/ua/pro-iurydychnyi-fakultet-statti/4471-robochi-navchalni-prohramy-dystsyplin), що доводилось до відома ЕГ під час онлайн-зустрічей із наданням відповідних матеріалів. 2) Оновлення РП здійснюється на підставі Положення про організацію освітнього процесу, що є локальним документом у відкритому доступі та надавалось на запит ЕГ, яким передбачено порядок оновлення програм та їх пролонгації.</p>

	локальний документ, що визначає вимоги до оновлення РП.	У зв'язку з реорганізацією юридичного факультету в Інститут права наприкінці 2019/2020 навчального року відбулось відтермінування такої пролонгації через оновлення складу НМК, на яку покладено дані обов'язки. Пропонуємо зняти обидва зауваження ЕГ.
Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачі в вищій освіті та академічна доброчесність	Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 5. У Положенні про виявлення та запобігання академічному плагіату у КНУ ім. Т. Шевченка та Положенні про організацію освітнього процесу містяться бланкетні норми щодо видів академічної відповідальності за порушення академічної доброчесності відсилаючи один на одного. Однак конкретних видів не передбачено.	Зауваження дуже дивне й абсолютно бездоказове. Університетом висуваються найвищі вимоги до науково-педагогічних кадрів, що забезпечують викладання дисциплін та здійснюють наукове керівництво аспірантами. Перевірка на доброчесність здійснюється поетапно і виявлення відповідних порушень мають наслідком неуспішне проходження етапу перевірки дисертаційного дослідження і повернення його на доопрацювання. Стосовно виявлення плагіату у роботах науково-педагогічних працівників, то це суперечить Етичному кодексу, вимогам до науково-педагогічних працівників та умовам контрактів, укладених із працівниками. Встановлення та юридичне оформлення даних фактів матиме наслідки, передбачені трудовим законодавством, внутрішніми положеннями Університету, і полягає у припиненні трудових відносин із такими працівниками і відсторонення їх від керівництва науковими дослідженнями здобувачів. На зустрічах з ЕГ було наведено конкретні приклади реагування керівництва Університету на випадки виявлення академічного плагіату. Система працює прозоро і, як свідчать опитування здобувачів, вони загалом позитивно оцінюють цю діяльність Університету та Інституту права. Пропонуємо зняти зауваження як таке, що не відповідає дійсності.
Критерій 7. Освітнє середовище та	Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 7.	1) Не можемо погодитися з тим, що веб-сайт КНУТШ не забезпечує швидкого пошуку необхідної інформації. Таке твердження не відповідає дійсності. КНУТШ постійно вдосконалює веб-сайт,

<p>матеріальні ресурси</p>	<p>Слабкі сторони:</p> <p>1) веб-сайт ЗВО не забезпечує швидкого пошуку необхідної інформації, а веб-сайт Інституту права у розміщених вкладках не містить жодної інформації;</p> <p>2) не всі здобувачі ознайомлені з новим Порядком вирішення конфліктних ситуацій у КНУ ім. Т. Шевченка.</p> <p>Експертна група рекомендує приділити увагу оптимізації роботи веб-сайтів ЗВО та інституту, посилити інформаційно-роз'яснювальну роботу серед здобувачів вищої освіти з метою ознайомлення останніх з існуючими процедурами вирішення конфліктних ситуацій у ЗВО.</p>	<p>забезпечує його якісне та змістовне наповнення. У КНУТШ на високому рівні відбувається регулярне, своєчасне і оперативне інформування університетської спільноти про події і документи, необхідні учасникам ОНП, через сайти КНУТШ, Інституту права, а також, шляхом оперативних персоналізованих розсилок інформації. Високий рівень інформатизації в КНУТШ існує і розвивається вже багато років.</p> <p>Що ж до сайту Інституту права КНУТШ, то на даний час триває його оновлення у зв'язку з реорганізацією юридичного факультету в Інститут права, зміною його внутрішньої та організаційної структури, проводяться періодичні регламентні роботи, триває змістовне наповнення сторінок реорганізованих та новоутворених за наслідками реорганізації структурних підрозділів (кафедр, відділів, центрів тощо). Цим можуть бути зумовлені окремі тимчасові незручності, які будуть усунуті найближчим часом.</p> <p>2) У КНУТШ чітко визначено та популяризовано (як серед науково-педагогічного персоналу, так і серед здобувачів вищої освіти) політику та процедури врегулювання конфліктних ситуацій. Щодо запобігання конфліктним ситуаціям (включаючи пов'язаних із сексуальними домаганнями, дискримінацією та корупцією), то в Університеті розроблено Етичний кодекс університетської спільноти (http://www.univ.kiev.ua/pdfs/official/ethical-code/Ethical-code-of-the-university-community.pdf). В Університеті діє «Порядок вирішення конфліктних ситуацій у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка» (http://senate.univ.kiev.ua/wp-content/uploads/2020/02/%D0%BF%D0%B4%D1%84.pdf). Розроблене та діє Положення про Постійну комісію Вченої ради з питань етики Київського національного університету імені Тараса Шевченка (http://senate.univ.kiev.ua/?p=1073).</p> <p>На сайті КНУТШ є окремий розділ з Антикорупційною програмою</p>
-----------------------------------	---	--

		<p>Київського національного університету імені Тараса Шевченка, посиланням на заходи щодо запобігання та протидії корупції (http://www.univ.kiev.ua/official/preventing-corruption/).</p> <p>Документи, які підтверджують наявність механізмів та процедур запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, а також порядок оскарження процедури та результатів проведення контрольних заходів у разі конфліктних ситуацій на ОНП регламентуються Положенням про організацію освітнього процесу у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка (http://nmc.univ.kiev.ua/docs/Poloz_org_osv_proc-2018.pdf)</p> <p>Відповідні локально-правові акти КНУТШ є у відкритому доступі. Необхідна інформація є публічною, жодним чином не обмеженою у доступі. Інформаційно-роз'яснювальна робота серед здобувачів вищої освіти з метою ознайомлення останніх з існуючими процедурами вирішення конфліктних ситуацій у КНУТШ ведеться системно. Свідченням високого рівня організації цієї роботи є відсутність конфліктних ситуацій в Інституті права (до цього – юридичному факультеті) за участю здобувачів освіти.</p> <p>Пропонуємо зняти зауваження і рекомендацію ЕГ,</p>
<p>Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми</p>	<p>Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 8.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Керівництво Ради молодих вчених (орган громадського самоврядування здобувачів) призначає адміністрація ЗВО, крім того Рада молодих вчених не надає згоду на відрахування здобувачів. - Низький рівень залученості 	<p>В Університеті запроваджена і діє п'ятирівнева система внутрішнього забезпечення якості, система, яку вже скопійовано і впроваджено у багатьох ЗВО України. Розроблено та діє Положення про систему забезпечення якості освіти та освітнього процесу в Київському національному університеті імені Тараса Шевченка від 08.07.2019, на підставі якого здійснюється постійний моніторинг якості, моніторинг змістовного наповнення ОНП, моніторинг ефективності роботи наукових керівників, відповідні дані оприлюднені за період з 2015-2019 рр. Незважаючи на те, що ця робота забезпечується як Інститутом права, так і спеціально створеним університетським підрозділом та здійснюється регулярно і</p>

здобувачів (не окремих їх представників, а загалом) до процедур перегляду та внесення змін до ОНП, про що свідчать результати опитування. ЗВО не підтримує зв'язок з випускниками, які достроково завершили виконання освітньої та наукової складових за ОНП.

- Роботодавці не залучаються до змістовного оновлення ОНП та предметного наповнення навчальних дисциплін.

Рекомендується:

- 1) звернути увагу на питання визначення статусу Ради молодих вчених відповідно до законодавства України з метою забезпечення її функціонування дійсно як органу самоврядування здобувачів;
- 2) звернути увагу на належне інформування здобувачів про їх можливість участі в перегляді та внесенні змін до ОНП;
- 3) приділити особливу увагу налагодженню зв'язків з першими випускниками за ОНП, які можуть дати повноцінний зворотній зв'язок про навчання за ОНП;
- 4) залучати представників роботодавців

на постійній основі. Ці факти не були належним чином відображені у оцінці даного критерію, яка виглядає критично низькою.

1) У загальному підсумку слабких сторін програми на ст. 4 та у недоліках критерію 8 ЕГ висунула низку зауважень та пропозицій щодо діяльності Ради молодих вчених, помилково визначивши цей орган як орган громадського самоврядування. Вважаємо за необхідне звернути увагу на те, що статус РМВ визначений на законодавчому рівні, Законом України «Про наукову та науково-технічну діяльність», Відповідно до вимог законодавства України РМВ – це колегіальний виборчий дорадчий орган, створений для забезпечення захисту прав та інтересів молодих вчених, зокрема й аспірантів, що здійснюють свої наукові дослідження в межах програми підготовки докторів філософії. Положення про РМВ Університету та Інституту розроблені на виконання положень законодавства і повністю відповідають йому. Дані положення надавались на запит ЕГ та знаходяться у відкритому доступі, членство у цих органах є добровільним, а формування керівних органів відповідає демократичним принципам. Голови відповідних РМВ призначаються керівництвом Університету та Інституту права для забезпечення їх участі у складі керівних органів, що свідчить про співпрацю адміністрації Університету з цим дорадчим органом. Таким чином, в Університеті забезпечується виконання ч. 2 ст. 41 вищезазначеного закону.

Посилання на порушення ч. 7 ст. 41 ЗУ «Про вищу освіту» виглядає необґрунтованим, оскільки у звіті зазначається про його порушення у діяльності РМВ, в той час як зміст цієї частини статті стосується наукового товариства студентів, яке сформовано і діє в Інституті права на виконання ЗУ «Про вищу освіту» та на підставі внутрішнього положення, що надавалось представникам ЕГ для ознайомлення за запитом. До того ж про даний органи самоврядування та про діяльність студентського

<p>до змістовного оновлення ОНП та предметного наповнення навчальних дисциплін.</p>	<p>парламенту та його співробітництво з науковим товариством студентів, РМВ повідомляли як керівництво університету так і самі аспіранти, які є активними учасниками студентського самоврядування, зокрема А. Матат. Однак у своєму звіті ЕГ підсумовує, що самоврядування обмежується виключно РМВ, який насправді має статус виборного колегіального дорадчого органу. НТС діє, співпрацюючи з РМВ, однак має власне положення про діяльність, власні цілі та завдання.</p> <p>2) Стосовно інформування здобувачів про можливість їх залучення до внесення змін до ОНП, то ми працюватимемо над ще більшим залученням здобувачів до оновлення ОНП, разом з тим на періодичних зустрічах, що проводяться зі здобувачами та керівництвом Інституту права та Університету (останні відбулися в Інституті права 01.10.2020 та в Університеті 15.10.2020) здобувачам роз'яснювали дане питання, таким чином результати проведеного опитування здобувачів, зокрема і з цього питання знайшли відповідну реакцію з боку керівництва університету. До того ж програма ОНП знаходиться у відкритому доступі як і нормативні документи, що передбачають внесення змін до неї, тому здобувачі можуть вільно ознайомитись з цією процедурою та скористатись своїм правом. Дане питання стосується ініціативи самих здобувачів, процедурні можливості для цього забезпечені Університетом.</p> <p>3) Відзначаючи важливість подальшої співпраці з випускниками і погоджуючись у цьому питанні з ЕГ, вважаємо за доцільне зауважити, що випускники програми завершили навчання лише місяць тому, частина з них готуються до останнього етапу захисту дисертаційних досліджень. Тому адміністрацією Інституту права прийнято рішення розробити комплексну анкету з залученням соціологічної лабораторії, та заплановано провести анкетування випускників взимку 2020-2021 року.</p> <p>4) Стосовно вимоги залучення роботодавців вважаємо за необхідне зауважити, що однією з унікальних особливостей програми підготовки</p>
---	--

докторі філософії в Інституті права є широке залучення роботодавців до виконання цієї програми, її оновлення та моніторингу її здійснення. **Тому ми не можемо погодитись з даним висновком ЕГ і вважаємо його необґрунтованим.** Співробітництво з роботодавцями здійснюється у різних формах, як безпосередньо через звернення до них так і у межах виконання договорів про співпрацю, під час обговорення актуальних питань на університетських наукових заходах різного рівня та організаційної форми – конференціях, круглих столах, майстер класах, тренінгах. На цих заходах обговорюються актуальні проблеми теорії та практики, висловлюються рекомендації роботодавцями, зокрема і щодо включення до робочих програм відповідних тем і модулів. Дані пропозиції оформлюються у резолюції конференції, протоколи засідань круглих столів. Представники роботодавців безпосередньо залучаються до формування робочої програми і змістовного наповнення курсу та його постійного оновлення відповідно до актуальних тенденцій, як, наприклад, Мироненко Н.В., що є представником роботодавця і залучалась до розробки РП з дисципліни «Методологія проведення наукових досліджень у галузі права». Звертаємо увагу, що у межах викладення дисциплін залучаються до прочитання окремих тем із визначенням їх змістовного наповнення представники роботодавця, зокрема Р.Бабанли з тематики кримінального процесу. Таким чином, форми залучення роботодавців до формування змісту ОНП і внесення змін є різноманітними.

Підсумовуючи викладене вище, ми не бачимо жодного доказу наявності суттєвих недоліків ОНП і діяльності Університету за Критерієм 8. Запропонована ЕГ оцінка на рівні Е є не тільки нічим не обґрунтованою, а й образливою для Університету, чії лідерські позиції у сфері забезпечення якості в Україні є

		<p>загальновизнаними. Враховуючи це, окрему думку експерта, а також продемонстрований у звіті самооцінювання та в інших документах взірцевий характер діяльності Університету у сфері забезпечення якості, пропонуємо оцінити ОНП за Критерієм 8 на рівні А.</p>
<p>Критерій 9. Прозорість та публічність</p>	<p>Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 9.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Не всі здобувачі обізнані в своїх правах та обов'язках про що свідчать результати опитування. 2) Пошук необхідної інформації на веб-сайті ЗВО ускладнений, а вкладки на веб-сайті Інститут права на час проведення акредитаційної експертизи були порожніми. <p>ЕГ рекомендує:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) провести інформаційно-роз'яснювальну роботу серед здобувачів з метою доведення до них їх прав та обов'язків в освітньому процесі; 2) оптимізувати роботу веб-сайтів ЗВО та Інституту права. 	<ol style="list-style-type: none"> 1) Інформаційно-роз'яснювальна робота в Інституті права серед здобувачів з метою доведення до них їх прав та обов'язків в освітньому процесі проводиться постійно. Більше того – всі здобувачі вищої освіти за ОНП є дипломованими висококваліфікованими юристами, мають навички роботи з нормативно-правовими актами освітнього законодавства, локально-правовими актами КНУТШ, знають порядок, форми та способи захисту прав та інтересів (як загалом, так і власних прав в освітньому процесі зокрема). 2) Коментар щодо оптимізації роботи веб-сайтів КНУТШ та Інституту права нами вже надавався (див. Критерій 7). Зауваження експерта, що пошук необхідної інформації на веб-сайті ЗВО ускладнений, може розглядатися лише як особиста думка, суб'єктивне враження. Позаяк КНУТШ постійно вдосконалює веб-сайт, забезпечує його якісне та змістовне наповнення. Інститут права також постійно працює над наповненням сайту, оскільки після проведення реорганізації було створено новий сайт, про що нами уже зазначалось. Триває удосконалення сайту для зручності користувачів. Разом з тим зауважуємо, що одним із принципів діяльності Інституту права є прозорість, тому уся інформація, що має бути оприлюднена згідно з вимогами законодавства, знаходиться на сайті Інституту права та Університету у вільному доступі та є легкодоступною для здобувачів вищої освіти.

		<p>Відповідна інформація також відображена у звіті ЕГ з наявними посиланнями на веб-сторінки.</p> <p>Звертаємо увагу, що у звіті (ст. 24) п. 9.5 помилково вказано назву теми, що фінансується за кошти державного бюджету – «Міжнародно-правові соціальні механізми протидії сепаратизму в Україні» (керівник – д.ю.н. О.В. Буткевич), що не виконується в Інституті права.</p> <p>Пропонуємо зняти зауваження і відредагувати рекомендації ЕГ.</p>
<p>Критерій 10. Навчання через дослідження</p>	<p>Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 10.</p> <p>1. Відсутність позабюджетних (за кошти вітчизняних чи міжнародних донорів) проєктів;</p> <p>2. В структурі ОНП “Право” відсутні ОК з трудового права та право соціального забезпечення, кримінально процесуального права, криміналістики, адміністративного права, всупереч тому, що значна кількість аспірантів готують дисертаційні роботи за вказаними напрямками.</p>	<p>2) У структурі ОНП присутні ОК з трудового права та права соціального забезпечення, криміналістики та адміністративного права, зокрема «Публічне адміністрування наукової діяльності», «Проблеми імплементації міжнародних антикорупційних стандартів у правову систему України», «Правове регулювання праці науково-педагогічних та педагогічних працівників», «Оперативне право». Наголошуємо на тому, що формування вибіркової дисципліни здійснюється із залученням усіх кафедр та керівників наукових шкіл, які надають свої пропозиції, що розглядаються і затверджуються у встановленому порядку. Таким чином, забезпечується охоплення вибірковою дисциплінами усіх галузевих напрямків правових досліджень, а здобувачам надається можливість обрати авторські курси, розроблені представниками провідних наукових правничих шкіл.</p> <p>Додатково зазначимо дане зауваження недоречне ще й тому, що освітні компоненти програми підготовки доктора філософії повинні сприяти всебічному розвитку здобувача («Концептуальні та методологічні знання в галузі чи на межі галузей знань або професійної діяльності» - див. опис дескрипторів 8 рівня НРК України), а вузько спеціалізовані знання і вміння («спеціалізовані уміння/навички і методи, необхідні для розв’язання</p>

		<p>значущих проблем у сфері професійної діяльності, науки та/або інновацій, розширення та переоцінки вже існуючих знань і професійної практики») він розвиває переважно шляхом здійснення власних досліджень та консультацій із науковим керівником. У програмах підготовки докторів філософії багатьох провідних університетів світу серед обов'язкових компонентів часто взагалі відсутні вузько спеціалізовані дисципліни.</p> <p>Пропонуємо зняти зауваження ЕГ.</p>
--	--	---